

Binnen de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat hebben verschillende fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat ter voorbereiding op de extra ingelaste Europese Transportraad in verband met het coronavirus, waarvoor nog geen agenda beschikbaar is.

De voorzitter van de commissie,  
Agnes Mulder

De griffier van de commissie,  
Israel

## I Vragen en opmerkingen fractiegewijs

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de extra ingelaste Transportraad. De leden van de VVD-fractie verwelkomen alle maatregelen die helpen om de gevolgen van het coronavirus op de economie te dempen. De leden van de VVD-fractie hebben nog wel de volgende vragen.

Hoewel het op 10 maart 2020 is aangekondigd, in hoeverre heeft de Europese Commissie (EC) haar voorstel (tijdelijke slots ontheffing/vrijstelling) voor het tijdelijk niet van toepassing zijn van de 80-20 regel in de luchtvaart reeds gepubliceerd om zo lege vluchten te voorkomen? Kan de EC zeer snel met een voorstel komen?

In hoeverre is het echt nodig om hiermee in crisistijd nog langs het parlement te gaan? Is er een manier om het proces te versnellen?

De leden van de VVD-fractie constateren dat in Brussel ook de EC-guidance voor uitzonderlijke omstandigheden nog niet gepubliceerd is. De leden van de VVD-fractie hechten eraan dat ook deze teksten snel bekend worden zodat luchtvaartmaatschappijen niet voor extra kosten opdraaien. Wat kan de Minister hieraan doen?

Ten slotte vragen de leden van de VVD-fractie hoe de luchtvaartsector gebruik zou kunnen maken van de bedragen die vrijgemaakt worden om het midden- en kleinbedrijf (MKB) en bepaalde sectoren te ondersteunen. Het lijkt de leden van de VVD-fractie logisch dat de luchtvaartsector die bijzonder getroffen wordt door het coronavirus hier aanspraak op kan maken. Deelt de Minister deze mening?

De leden van de CDA-fractie hebben de volgende vragen bij deze extra ingelaste Transportraad.

De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat nu veel landen stringente maatregelen nemen tegen verdere verspreiding van het coronavirus het van groot belang is dat het transport van cruciale goederen zoals voeding, chloor, geneesmiddelen, medische hulp middelen, persoonlijke hygiëne producten, brandstof, babymelkproducten en brandstof voorrang krijgt. Is de Minister het hiermee eens? Is de Minister bereid om samen met haar Europese collega's de, voor deze situatie, belangrijkste goederenstromen in kaart te brengen en hier voorrang aan te verlenen? Is de Minister bereid dit in te brengen tijdens de Transportraad? Deze leden geven aan dat chauffeurs die goederen vervoeren die nodig zijn voor de primaire levensbehoefte nu heel hard nodig zijn, zij vervullen net als verpleegkundigen en artsen in het ziekenhuis een zeer belangrijke functie in deze crisis. In een land als Italië is zichtbaar dat het lastig is om de winkels te blijven bevoorraden, er is daar schaarste. Hoe wil de Minister ervoor zorgen dat onze ziekenhuizen, supermarkten en apotheken goed bevoorrad blijven? Kan de Minister aangeven wat Nederland zelf kan doen om ervoor te zorgen dat deze cruciale transportprocessen doorgang kunnen vinden? Zijn potentiële knelpunten in kaart gebracht en op welke wijze wil de Minister ervoor zorgen dat deze knelpunten worden opgelost? Is de Minister het daarnaast eens dat voor cruciale goederenstromen het ook gerechtvaardigd zou zijn om het rijden op zon- en feestdagen tijdelijk (!) op te heffen, zodat wordt voorkomen dat chauffeurs en bedrijfsvoertuigen worden geblokkeerd in quarantainegebieden? Zo ja, is de Minister bereid dit in te brengen tijdens de Transportraad? De leden van de CDA-fractie zijn benieuwd of de Minister kan aangeven of er een back-up plan is voor goederen en chauffeurs als regio's afgesloten worden. Hoe wordt ervoor gezorgd dat duidelijk is hoe voertuigen, vracht en chauffeurs behandeld moeten worden wanneer in quarantaine? De leden van de CDA-fractie merken op dat op truckparkeerplekken nu heel veel trucks lijken te staan. Hoe wordt ervoor gezorgd dat de truckers die hier staan

geen besmettingshaard vormen? Hoe wordt voorkomen dat truckers niet dagen lang op een truckparkeerplaats moeten staan omdat er geen transport of opdracht meer is? Kunnen alle truckers die dat willen weer terug naar huis?

De leden van de CDA-fractie vinden het van belang dat er duidelijke informatievoorziening van lidstaten komt. Is de Minister bereid om tijdens de Transportraad te pleiten voor goede coördinatie tussen lidstaten zodat duidelijke informatie ontstaat en duidelijk is voor chauffeurs aan welke regels zij zich moeten houden? De leden van de CDA-fractie vinden het ook van belang dat plotselinge unilaterale grenscontroles en -blokkades die goederenvervoer belemmeren worden voorkomen. Deze leden hebben signalen ontvangen dat dit nu in Tsjechië voorkomt doordat zij nu grenscontroles uitvoert bij tien grensovergangen. Klopt dit signaal? Ziet de Minister mogelijkheden voor coördinatie op Europees niveau voor grensbeleid? Zo ja, is de Minister bereid dit tijdens de Transportraad met haar collega's te bespreken? De leden van de CDA-fractie willen ook voorkomen dat misbruik van de coronacrisis wordt gemaakt doordat bedrijven absurde tarieven gaan rekenen. Kan de Minister aangeven of hierover overleg is tussen de lidstaten zodat zij niet tegen elkaar worden uitgespeeld?

De leden van de CDA-fractie vragen de Minister of zij kan bevestigen dat bij het vervoer van goederen over spoor de kans op verdere besmetting relatief klein is vanwege het beperkt aantal contactmomenten en het verloopt via een goed controleerbaar en traceerbaar systeem. Zo ja, ziet zij mogelijkheden om het interstatelijke spoorgoederenvervoer tijdelijk te vergemakkelijken, zeker voor cruciale goederen?

De leden van de CDA-fractie vragen de Minister of zij kan bevestigen dat de Europese Commissie de slotregels voor luchtvaartmaatschappijen tijdelijk heeft opgeschort? Hiermee kan namelijk worden voorkomen dat vliegmaatschappijen door de dalende vraag vanwege het coronavirus met halfllege toestellen door Europa moeten blijven vliegen om zo te voorkomen dat ze slots op vliegvelden verliezen. Kan de Minister aangeven voor hoe lang de slotregels opgeschort zijn? Deze leden zijn ook benieuwd of de Europese Unie ervoor wil gaan zorgen dat (voldoende) vrachtluchten toegang tot de VS kunnen houden. Zo ja, op welke wijze wil zij hiervoor zorgen? Wat is de rol van Nederland in dit proces?

De leden van de CDA-fractie vragen de Minister hoe het transport over zee zo goed mogelijk kan wordt afgeschermd van de impact van het coronavirus. Op welke wijze kan ervoor worden gezorgd dat de maritieme industrie zo transparant en intensief mogelijk communiceert richting hun klanten?

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de extra ingelaste Transportraad over het Covid-19-virus (coronavirus) die woensdag 18 maart zal plaatsvinden. Deze leden verwelkomen het inlasten van de extra Raad en benadrukken het belang om de transportsector te helpen waar nodig. Het is van groot belang dat vitale transportketens, voeding, medische hulpmiddelen en medicijnen voorop, zoveel mogelijk beschermd kunnen worden. Daarnaast is het zaak dat gezonde bedrijven in de transportsector geholpen worden om deze moeilijke periode goed te doorstaan, in het belang van hun medewerkers en klanten. Mede met het oog op deze belangen vragen deze leden de Minister nader uiteen te zetten wat haar inzet is tijdens deze transportraad. De leden zien onderstaande vragen daarom graag beantwoord.

Algemeen:

De leden van de D66-fractie vragen de Minister of zij nader uiteen kan zetten in hoeverre het Covid-19-virus een invloed uitoefent op de Europese transportsector in de breedte. De leden verzoeken de Minister hierbij om dit voor de afzonderlijke sectoren (maritiem-, weg-, spoor- en luchttransport) elk afzonderlijk uiteen te zetten.

De leden van de D66-fractie vragen de Minister om nader uiteen te zetten welke maatregelen zij neemt om de logistieke keten in Europa goed te laten functioneren ondanks de coronacrisis. De leden vragen hierbij om een uiteenzetting per transportsector.

De leden van de D66-fractie vragen de Minister of zij in Europees verband gaat pleiten voor een tegemoetkoming voor de Europese transportsector. Indien zij dit van plan is, vragen de leden de Minister om nader uiteen te zetten hoe zij een dergelijke tegemoetkoming voor zich ziet.

De leden van de D66-fractie vragen de Minister of zij, indien dit in Europees verband niet het geval is, andere plannen heeft voor een tegemoetkoming of steunpakket voor de transportsector tijdens deze crisis. De leden vragen de Minister om uiteen te zetten hoe een dergelijke tegemoetkoming eruit zou zien, indien dergelijke plannen bestaan, en vragen de Minister hierbij om een uiteenzetting per afzonderlijke transportsector.

De leden van de D66-fractie vragen de Minister om nader uiteen te zetten of, en zo ja, op welke manier, zij zich gaat inzetten op een Europese coördinatie rondom het virus voor de transportsector.

De leden van de D66-fractie vragen de Minister of zij in de transportraad gaat pleiten voor een gelijk speelveld tussen alle Europese transporthubs, zodat voor zowel personenvervoer als voor het goederenvervoer duidelijkheid ontstaat over het juiste protocol voor quarantaine.

De leden van de D66-fractie vragen de Minister om uiteen te zetten of op dit moment voldoende bescherming is voor personeel van verschillende transportsectoren, gezien hun regelmatige blootstelling aan grote groepen mensen. De leden vragen de Minister dit specifiek uiteen te zetten voor personeel van trein- en luchtvaartmaatschappijen.

Met betrekking tot luchtvaart hebben de leden van de D66-fractie eerder middels Kamervragen van de leden Paternotte, Dijkstra, Amhaouch en Bruins [Kamerstuk 2020D09434] aangedrongen op het opschorten van slotregels die luchtvaartmaatschappijen ertoe brengen om zogenaamde «spookvluchten» met niet of nauwelijks passagiers uit te blijven voeren. Deze leden constateren brede steun van vrijwel alle stakeholders voor het opschorten van deze slotrechten en constateren tot tevredenheid dat – mede door inzet van de Minister – door de Europese Commissie een voorstel is gedaan om de slotregels te versoepelen en zo spookvluchten te voorkomen. De leden vragen de Minister of zij nader uiteen kan zetten wat de status is van de codecieprocedure, of zij een termijn kan aangeven van wanneer zij denkt hier duidelijkheid over te kunnen bieden aan de sector en of zij bereid is er vanuit haar rol aan bij te dragen dat dit besluit zo snel als mogelijk geformaliseerd is. Voorts vragen deze leden of de Minister met de leden van de D66-fractie van mening is dat de coronacrisis aanleiding geeft op termijn de huidige werking van historische slotrechten tegen het licht te houden.

De leden van de D66-fractie hebben vernomen dat de crisis rondom het virus, inclusief de inreisverboden van de afgelopen dagen, voor veel mensen hebben geresulteerd in het gedwongen annuleren van hun vluchten en/of het niet kunnen reizen op een gekocht ticket, zoals bijvoorbeeld naar de Verenigde Staten. De leden vragen de Minister of zij het met deze leden eens is dat mensen niet hun geld voor vliegtickets kwijt zouden moeten zijn als gevolg van deze ontwikkelingen, en het daarmee wenselijk zou vinden dat voor deze getroffen een kosteloze uitstelling of omboeking van hun vlucht mogelijk wordt gemaakt. Indien zij dit als wenselijk ziet, vragen de leden de Minister of zij haar standpunt

hierover ook kenbaar maakt bij verschillende luchtvaartmaatschappijen die hiervoor nog niet – zoals de KLM – voorzieningen voor hebben getroffen.

De leden van de D66-fractie vragen hoe de Minister oordeelt over het inreisverbod voor 26 Europese landen zoals afgekondigd door de Verenigde Staten. Voorts vragen deze leden de Minister of, gezien het recente inreisverbod van de Verenigde Staten, zij zich inzet om op Europees niveau druk te zetten op de Amerikaanse overheid om zo voldoende luchtvrachtverkeer mogelijk te maken.

De leden van de D66-fractie hebben vernomen dat binnen de Europese Unie op dit moment door verschillende landen unilateraal wordt besloten om vliegroutes van- en naar bestemmingen met relatief veel besmettingen tijdelijk stop te zetten. Kan de Minister aangeven waarom de regering niet het advies van het Outbreak Management Team (OMT) van 12 maart heeft overgenomen ten aanzien van het schrappen van vluchten uit risicogebieden? Eerder hebben de leden Diertens en Paternotte gevraagd of het wenselijk is vliegroutes open te houden naar dergelijke bestemmingen, zoals bijvoorbeeld Beijing en Shanghai [Kamervraag 2020Z03760]. Deze leden vragen of de Minister nog steeds – zoals gesteld in antwoorden op de Kamervragen van mening is dat het al dan niet uitvoeren van vluchten enkel en alleen een verantwoordelijkheid is van de luchtvaartmaatschappij zelf. Deelt de Minister met deze leden de analyse dat een groot deel van de vastgestelde besmettingen per passagiersvlucht uit Italië is gekomen, en het derhalve wenselijk is op bestemmingen waar het aantal besmettingen snel toeneemt daadkrachtig vliegroutes te sluiten, zoals ook geadviseerd door het Outbreak Management Team? Voorts vragen deze leden of de Minister met de leden van de D66-fractie het standpunt deelt dat voor opschorting van vluchten binnen de EU en op vliegroutes naar derde landen het beste één lijn getrokken kan worden om de effectiviteit te vergroten? Is de Minister bereid in de Transportraad te pleiten voor het centrale afstemming over de opschorting van vliegroutes, en zo nee, waarom niet?

De leden van de D66-fractie vragen de Minister of de voorlichting die het RIVM heeft aangeraden ook duidelijk zichtbaar is op Nederlandse luchthavens van nationale betekenis en, indien dit zo is, uiteen te zetten op welke manier dit zichtbaar is en of informatie ook in andere talen beschikbaar is.

Ten aanzien van de maritieme sector vragen de leden van de D66-fractie de Minister of maatregelen worden genomen met betrekking tot Cruiseschepen. Indien dit niet het geval is, vragen de leden de Minister om uiteen te zetten of hier plannen voor zijn en zo niet, waarom dit niet het geval is.

Met betrekking tot het treinverkeer vragen de leden van de D66-fractie de Minister of maatregelen worden genomen met betrekking tot het binnenkomen van internationale treinen uit het buitenland en of hier, gezien de pandemie, grenzen aan worden gesteld?

De leden van de GroenLinks-fractie maken zich, net als vrijwel iedereen, grote zorgen over de omvang en de effecten van de uitbraak van het nieuwe coronavirus. In de eerste plaats natuurlijk om de gezondheid van mensen, de verspreiding van het virus en mogelijke gevolgen voor de economie. Dit alles is sterk verweven met onze mobiliteit. Zowel de mobiliteit van mensen als van goederen wordt geraakt. Omdat we enerzijds de verdere verspreiding willen voorkomen en anderzijds transport en mobiliteit lijden onder de ziekte uitval en de maatregelen om dit te voorkomen. De leden hebben vragen over al deze aspecten. Om te beginnen wijzen de leden van de GroenLinks-fractie op het antwoord dat de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport gaf op Kamervragen van de leden Kröger en Renkema van 31 januari 2020. Het is primair aan luchtvaartmaatschappijen zelf om, als ze daar aanleiding voor

zien gebieden met veel besmettingen te mijden. Alleen in het uiterste geval kan via een noodwet het vliegen op regio's worden verboden. Gisteren nam de Kamer een motie van deze strekking aan. Komt er nu alsnog zo'n noodwet? In Europa en in Nederland zijn inmiddels een heel groot aantal besmettingshaarden. Hoe effectief is het dan om het reizen te beperken? Zo ja, gaat het dan vooral om de mobiliteit van mensen of om het in groepen bijeengepakt zitten in een vliegtuig of trein? Moet de overheid een onderscheid maken tussen soorten reizen of bestemmingen die van groot belang zijn of wordt dit over gelaten aan individuen en bedrijven?

De leden van de GroenLinks-fractie zijn ook benieuwd wat de te verwachten knelpunten in het transport van goederen zijn. Welke sectoren worden naar verwachting het meest getroffen? Raakt dit essentiële goederen zoals voedsel medicijnen? Is hier een plan voor? Is hier een Europees systeem voor dat zorgt draagt dat distributie niet het knelpunt wordt? Hoe zorgen we ervoor dat naast burgers niet ook overheden gaan hamsteren en dat belangrijke producten eerlijk worden verdeeld?

De leden van de GroenLinks-fractie constateert dat NS inmiddels maatregelen heeft genomen om met minder personeel te kunnen rijden. Gaan andere openbaar vervoerbedrijven dit ook doen? Hoe wordt voorkomen dat het openbaar vervoer bijdraagt aan de verspreiding van het virus door mobiliteit van besmette personen of door het creëren van grote groepen? Hoe gaan andere landen hiermee om en wat zijn de gevolgen? Hoe kunnen we ervoor zorgen dat werk en diensten bereikbaar blijven?

De leden van de SP-fractie maken zich zorgen over de ontwikkelingen rondom het coronavirus en stellen daarbij dat maatregelen om de gezondheidsrisico's te beperken altijd voorop gesteld moeten worden.

Tegelijk zien de leden van de SP-fractie dat het coronavirus ook economische gevolgen heeft en ondernemers en werknemers hard raakt. Dat geldt ook voor de internationale transportsector. Daarom is het belangrijk dat Nederland inzet op maatregelen die lidstaten kunnen treffen om transport van in eerste instantie basisvoorzieningen als medicijnen, voedsel etc. in stand te houden. Aan welke maatregelen denkt de Minister en wat wordt haar inzet om dat voor elkaar te krijgen?

De Europese Unie heeft besloten om € 25 miljard beschikbaar te stellen om bedrijven en de zorgsector te helpen en investeringen op peil te houden. De leden van de SP-fractie willen weten hoe dit geld, waarvan € 7,5 miljard op korte termijn beschikbaar komt, wordt verdeeld over de lidstaten en aan welke aanvullende bedragen Nederland als lidstaat denkt beschikbaar te kunnen stellen. Houdt de Minister bij de verdeling van het beschikbare budget ook rekening met de transportondernemers en MKB'ers die nu al bijna op omvallen staan? Kan zij hier een toelichting op geven?

Het inreisverbod van de Verenigde Staten raakt ook de luchtvrachtsector, aangezien 50% van de goederen wordt vervoerd met passagiersvluchten. De leden van de SP-fractie willen weten hoe de Minister ervoor gaat zorgen dat het vervoer van cruciale goederen kan blijven doorgaan. Welke ruimte heeft de Minister om vrijgekomen slots op Schiphol toe te wijzen aan het vervoer van cruciale goederen en basisvoorzieningen?

Goederenvervoer over het spoor lijkt een modaliteit waarbij de kans op verdere verspreiding van het coronavirus kleiner is, omdat er weinig contactmomenten zijn. De leden van de SP-fractie willen weten of en hoe de Minister gaat inzetten om het goederenvervoer binnen Europa zoveel mogelijk te laten plaatsvinden op de meest veilige manier. En gaat de

Minister hierover in overleg met goederenvervoerders, maar ook NS en ProRail?

Werknemers, ook in de transportsector, worden ook hard geraakt. De leden van de SP-fractie merken op dat werknemers thuis komen te zitten en hierdoor inkomsten mislopen. Gaat de Minister hiervoor aandacht vragen en aan welke nationale maatregelen denkt zij, samen met de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, om de schade voor werknemers zoveel mogelijk te beperken?

Werknemers maken zich ook grote zorgen over het besmettingsgevaar bij het uitvoeren van hun werk. Werknemers in de transportsector komen in verschillende landen en komen in aanraking met veel verschillende mensen. De leden van de SP-fractie vinden het daarom belangrijk dat alle maatregelen worden getroffen om gezondheidsrisico's voor deze groep te beperken. Aan welke maatregelen denkt de Minister om werknemers in de transportsector te beschermen? Gaat de Minister hierover ook in gesprek met vakbonden om hun ideeën te horen en mee te nemen in maatregelen die getroffen zullen worden?

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben kennisgenomen van de extra Transportraad en hebben enige zorgen bij de inzet van de Eurocommissaris.

Zij begrijpen en ondersteunen overigens het feit dat deze Transportraad via videoconferentie gehouden wordt maar vragen de Minister ook om de eurocommissaris te verzoeken dit in de toekomst vanuit het oogpunt van duurzaamheid vaker te doen.

Dan vragen de leden de Minister of zij het eens is met de stelling van eurocommissaris Vălean dat we «the seamless flow of goods and people in Europe» in stand moeten houden. En zo ja, waarom?

En is voor de Minister, zoals voor de eurocommissaris, ook in tijden van crisis het ongehinderd transport een doel op zich? Zo ja, waarom?

Deelt de Minister de mening van de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren dat economische belangen een ondergeschikte rol spelen bij het bestrijden van het Covid-19 virus? Zo nee, waarom niet? En is de Minister bereid om landen die het nodig achten de grenzen te sluiten voor reizigers uit risicogebieden of regionaal dan wel nationaal de mobiliteit te beperken daarin te ondersteunen? Zo nee, waarom niet?

De leden vragen de Minister ook naar de laatste stand van zaken aangaande de Nederlandse positie over Nederlandse maatregelen ter beperking van het in- en uitreizen. Kan de Minister de Kamer hierover informeren? De leden vragen de Minister verder in hoeverre zij van mening is dat transportsectoren deze klap zelf op moeten kunnen vangen en in hoeverre daarbij hulp nodig is? Welke uitgangspunten hanteert zij bij die afweging?

In hoeverre is dit een bevoegdheid van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat en in hoeverre is dit een bevoegdheid van de Ministers van Financiën en Economische Zaken?

Kan de Minister de Kamer verslag doen van de verschillende overleggen die er de afgelopen dagen (in ieder geval op donderdag 12-03-2020 en op vrijdag 13-03-2020) zijn geweest met de luchtvaartsector?

En tot slot vragen de leden de Minister of zij bij de besluitvorming over mogelijke steunmaatregelen voor de luchtvaart rekening houdt met de noodzaak tot krimp van de luchtvaartsector. Moet deze crisis niet aanleiding zijn om juist maatregelen te nemen die leiden tot een ordelijke en noodzakelijke herstructurering van de luchtvaart zodat deze weer in lijn gebracht wordt met het klimaat, de veiligheid en een gezonde leefomgeving voor mens en dier?